

Risikovurdering

Hvitvasking og terrorfinansiering

Lotteritilsynet

5. februar 2019

Lotteri- og
stiftelsestilsynet

Innhold

1.	Risikovurdering oppsummert.....	3
2.	Innledning	4
2.1	Bakgrunn	4
2.2	Avgrensninger.....	4
2.3	Metode.....	5
2.4	Definisjoner.....	5
2.4.1	Trussel	5
2.4.2	Sårbarhet	5
2.4.3	Risiko	5
2.4.4	Risikobasert tilnærming	6
2.4.5	Konsekvenser	6
2.5	Kriterier for risikovurdering.....	6
3.	Risikovurdering	7
3.1.	Generelt.....	7
3.2	Trusler	7
3.3	Sårbarheter	7
3.3.1	Regulering	8
	Myndighetskrav.....	8
	Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering	8
3.3.2	Omsetning	9
3.3.3	Distribusjon, betalingsmåte, gevinstutbetaling og spill som fremmer anonymitet.....	9
3.3.4	Nettbaserte spill.....	10
3.3.5	Gevinstandel.....	10
3.3.6	Manipulasjon av spill.....	10
3.4	Risikoreducerende tiltak.....	10
3.4.1	Tilsyn og kontroll.....	10
3.4.2	Spillselskapenes egen risikovurdering og internkontroll.....	11
3.5	Spilltilbyderen uten tillatelse i Norge	11
3.6	Risikovurdering av spillkategorier	12
3.6.1	Sportspill	12
3.6.2	Spillterminaler	15
3.6.3	Bingo.....	18
3.6.4	Lotteri.....	21
3.6.5	Fysisk kasino	24
3.6.6	Poker	26
4.	Kilder.....	28

1. Risikovurdering oppsummert

Risikovurderingen for de enkelte spillkategorier i Norge kan oppsummeres slik:

Kategori/ Risikovurdering	Sportsspill ¹	Spillterminaler ²	Bingo	Lotteri	Fysisk kasino	Poker
Hvitvasking	MODERAT	MODERAT	LAV	LAV	MODERAT	LAV
Terrorfinansiering	LAV	LAV	LAV	LAV	LAV	LAV
Samlet vurdering	MODERAT	MODERAT	LAV	LAV	MODERAT	LAV

Oppsummeringen viser at pengespill i Norge i en viss utstrekning er eksponert for hvitvasking, og at risikoen primært er knyttet til sportsspill (høy gevinstandel, resultatmanipulering og uregistrert hestespill på bane), spillterminaler (høy gevinstandel, anonymt spill og bruk av kontanter) og fysisk kasino i form av spill på skip (høy gevinstandel, anonymt spill og bruk av kontanter). Alle spillkategorier har lav risiko for terrorfinansiering.

Det er ikke foretatt en risikovurdering av uregulerte aktører som tilbyr nettbaserte pengespill rettet mot det norske markedet, da disse aktørene faller utenfor Lotteritilsynets tilsynsområde etter hvitvaskingsregelverket.³

¹ Inkludert hestespill.

² Inkludert kasino på nett.

³ Se kort omtale av spilltilbydere uten tillatelse i Norge i kapittel 3.5.

2. Innledning

2.1 Bakgrunn

Lotteritilsynet fører tilsyn og kontroll med statlige pengespill og det private lotterimarkedet. Lotteritilsynets overordnede formål er å sikre at lotteri og pengespill (heretter bare omtalt som «pengespill») skjer i trygge former under offentlig kontroll. Videre skal Lotteritilsynet forebygge negative konsekvenser av pengespilltilbudet i Norge og ivareta hensynet til spilleavhengige.

Ved ikrafttreddelsen av ny hvitvaskingslov i oktober 2018 skal Lotteritilsynet føre tilsyn med at reglene i hvitvaskingsloven etterleves av tilbydere av spill som har tillatelse i Norge.

Formålet med denne risikovurderingen er:

- at den skal danne grunnlag for Lotteritilsynets risikobaserte tilnærming i arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering, og
- at den skal være en ressurs for de ulike spilltilbydere i arbeidet med egen virksomhetsinnrettet risikovurdering.

2.2 Avgrensninger

Risikovurderingen refererer til risikoen for at pengespill utnyttes til transaksjoner og aktiviteter knyttet til hvitvasking og/eller terrorfinansiering. De ulike pengespillene er i denne rapporten kategorisert som følger:

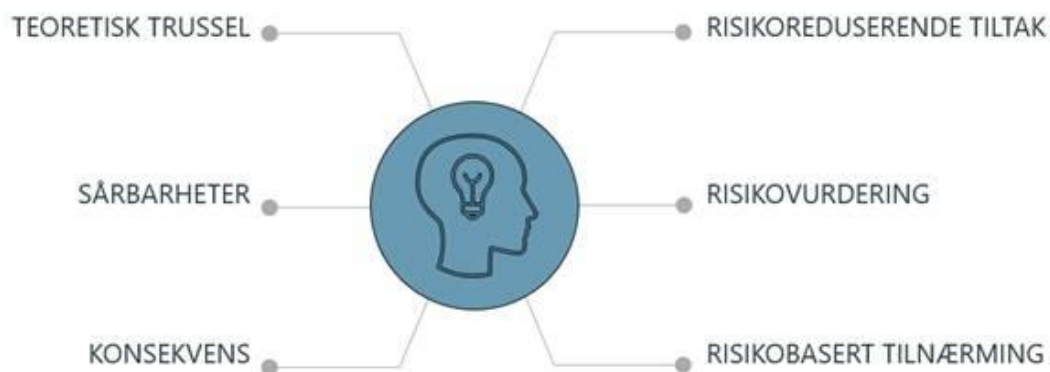
- Sportsspill⁴
- Spillterminaler⁵
- Bingo
- Lotteri
- Fysisk kasino
- Poker

⁴ Inkludert hestespill.

⁵ Inkludert kasino på nett.

2.3 Metode

Metodikken som ligger til grunn for risikovurderingen følger de retningslinjer som er gitt av Financial Action Task Force (FATF) i Guidance.⁶ En risikovurdering er en prosess hvor teoretisk risiko identifiseres, analyseres og evalueres i henhold til FATFs anbefalinger, som en funksjon av sårbarhet, konsekvens og risikoreduserende tiltak. I henhold til metoden har trusler og utsatte spillkategorier blitt identifisert og risikovurdert.

Figur 1: Visualisering av elementer i en risikovurdering.

Det er benyttet nasjonale risikovurderinger som kilde til informasjon, sammen med publikasjoner fra EU, FATF og Lotteritilsynets kunnskap om det norske spillmarkedet.

2.4 Definisjoner

2.4.1 Trussel

I henhold til FATF-anbefalingene defineres en trussel som en person, gruppe av personer, objekt eller aktivitet med potensial til å skade for eksempel staten, samfunnet og økonomien. I hvitvaskings- og terrorfinansieringskonteksten inkluderer dette kriminelle, terroristgrupper og andre som legger til rette for og gjennomfører hvitvaskings- og terrorfinansieringsaktiviteter. Truslene kan vurderes på en skala fra svært liten til meget stor.

2.4.2 Sårbarhet

Sårbarheter er de faktorene som kan bli utnyttet av trusselen, eller som kan støtte og tilrettelegge for denne aktiviteten. I en hvitvaskings- og terrorfinansieringskontekst vil sårbarheter typisk være de faktorene som er svakheter i hvitvaskings- og terrorfinansieringsregimet, inkludert spesielle karakteristika hos spillkategoriene som gjør området spesielt sårbart. I risikovurderingen av kategorier spill inkluderes karakteristika ved spillene som gjør disse attraktive for hvitvasking og terrorfinansiering, samt tilsyn og kontroll med spillkategoriene. Sårbarheter kan vurderes på en skala fra ubetydelig til svært alvorlig.

2.4.3 Risiko

Risikoen for at spillkategorier skal bli utnyttet til hvitvasking eller terrorfinansiering forstås som et uttrykk for forholdet mellom trusselen mot denne kategorien og dennes sårbarhet overfor den spesifiserte trusselen. Risikoen vurderes i denne rapporten som HØY, MODERAT eller LAV.

⁶ National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment (2013).

2.4.4 Risikobasert tilnærming

Arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering skal ha en risikobasert tilnærming. Dette gjelder både Lotteritilsynets tilsynsarbeid og spilltilbydernes arbeid med å sikre at deres virksomhet ikke benyttes til hvitvasking eller terrorfinansiering.

2.4.5 Konsekvenser

Konsekvenser refererer til skaden hvitvasking og terrorfinansiering kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet forøvrig.

2.5 Kriterier for risikovurdering

For å vurdere individuelle risikoer innenfor ulike spillkategorier er det benyttet ulike kriterier. Hvitvaskingsloven har ikke fullt ut beskrevet hvilke kriterier som skal benyttes ved risikovurderingen. Vi har på bakgrunn av en vurdering av hensiktsmessighet, sammenliknbare risikovurderinger og erfaringsbasert kunnskap lagt til grunn egendefinerte kriterier i risikovurderingen. Kriteriene gir godt grunnlag til å vurdere sårbarheter. Disse fremkommer i kapittel 3.6, ved vurdering av de enkelte spillkategorier.

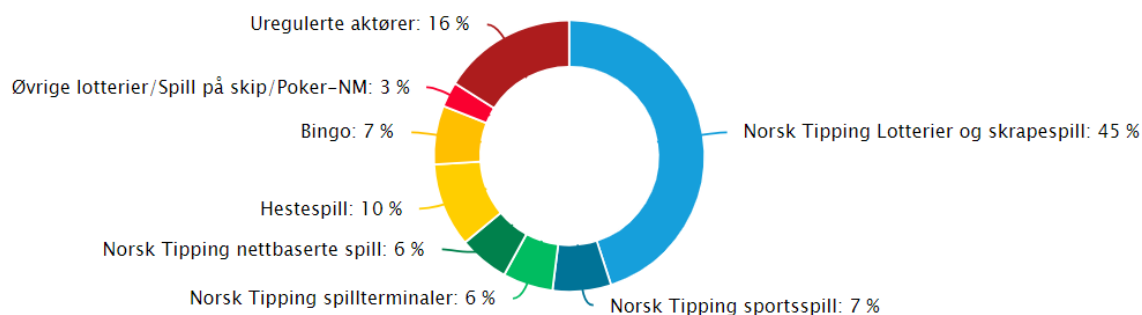
Kriteriene er vurdert mot risikoen for gjennomføring av transaksjoner med tilknytning til hvitvasking og terrorfinansiering. Se for øvrig kapittel 2.3 om metode.

3. Risikovurdering

3.1. Generelt

Tilbydere av spilltjenester omfattes av Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering som trådte i kraft 15. oktober 2018. Lotteritilsynet er tilsynsorgan for rapporteringspliktige tilbydere av de ulike kategorier spill. Disse kategoriene omfatter både enerettsaktørene Norsk Tipping og Norsk Rikstoto og det private lotterimarkedet. Det private lotterimarkedet omfatter spill som bingo, NM i turneringspoker, spill om bord på skip og definerte lotterier som krever tillatelse etter lotteriloven.

Lotteritilsynet estimerer det totale netto pengespillmarkedet i Norge til om lag NOK 12,2 milliarder i 2017 og fordelt på følgende aktører/kategorier:

Figur 2: Estimert over fordelingen av aktører som tilbyr spill i det norske markedet (2017).

3.2 Trusler

En måte å synliggjøre trusselbildet på, er å vurdere ulike typer metoder som brukes for å tilsløre midlenes opprinnelse, og som kan være aktuelle for det norske spillmarkedet. En kjent modus for hvitvasking innen spillmarkedet er at kriminelle benytter ulovlig ervervede midler til å betale for sine spill. Eventuelle gevinster vil fremstå som legale midler som kan dokumenteres med spillekvittering. Enkelte tilbydere av spilltjenester tilbyr sine kunder spillekontoer. Slike kontoer kan tenkes å bli benyttet til å tilsløre midlenes opprinnelse, f.eks. ved å sette inn kontanter på en spillekonto og deretter overføre beløpet til en bank. Det kan videre tenkes at slike kontoer kan benyttes til oppbevaring av kriminelt utbytte i påvente av senere bruk. Det er videre kjent at omsetning av spillekvitteringer er en attraktiv metode for hvitvasking av penger i spillmarkedet, da slike kvitteringer kan brukes til å dokumentere midlenes opprinnelse. Denne trusselen reduseres kraftig når spill skjer registrert (spillet kobles mot en unik spiller som har identifisert seg overfor spilltilbyderen).

Tilbydere av spilltjenester er rapporteringspliktige etter den nye hvitvaskingsloven. I en overgangsfase vil det kunne utgjøre en trussel at tilbyderne har mangelfulle retningslinjer/ rutiner, og at etterlevelsen svikter. Her vil det kunne være stor variasjon når det gjelder hvor raskt tilbyderne av spilltjenester sikrer etterlevelse av hvitvaskingslovgivningens krav, en variasjon som vil kunne utnyttes av kriminelle.

3.3 Sårbarheter

Spillenes egenskaper påvirker hvor attraktive og utsatte de er for å bli utnyttet til hvitvasking av penger. Fellestrekk ved spillene, i kombinasjon med spillenes særegenskaper, påvirker spillmarkedets sårbarheter.

Risiko for hvitvasking av ulike spillkategorier vurderes opp mot ulike kriterier som påvirker sårbarheten. Disse kriteriene er omtalt nedenfor.

3.3.1 Regulering

Myndighetskrav

Utformingen av reguleringen for tilbydere av spilltjenester (f.eks. lov, forskrifter, spilleregler etc.) kan påvirke hvor attraktivt det er å bruke spillene til hvitvasking av penger. Spill som har en høy tilbakebetalingsprosent, er trolig mer utsatt for hvitvasking av penger enn spill med lav tilbakebetalingsprosent. Risikoen for å tape innsatsen på spill med lav tilbakebetalingsprosent er stor, og slike spill vil dermed være mindre attraktive for personer som har som mål å hvitvaske penger. Videre vil spill hvor det er mulig å gjøre store innskudd, og hvor premieandelen er høy, være mer attraktive for hvitvasking av penger enn spill med små innskudd og lavere premieandel.

I dag er det tre særskilte lover som regulerer spillmarkedet⁷ i Norge.

- Lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (lotteriloven), med forskrifter, er den generelle loven som regulerer ulike former for pengespill (lotterier, bingo, spill på skip osv.) i Norge.
- Lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. (pengespilloven) gir Norsk Tipping enerett til å tilby pengespill på sport og idrett, samt visse tallspill og lotterier (Lotto etc.) i Norge.
- Lov 1. juli 1927 nr. 3 om veddemål ved totalisator (totalisatorloven) gir Norsk Rikstoto enerett til å tilby totalisatorspill på hest i Norge.

Felles for reguleringen er:

- Formålet om å sikre at lotteri og pengespill blir tilbudt i trygge og ansvarlige former for å avgrense uheldig spilleatferd og legge til rette for at lotteri og pengespill kan være en god inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.
- Krav om tillatelse for å tilby lotteri og pengespill.
- Forbud mot å tilby, markedsføre og formidle lotteri og pengespill som ikke har tillatelse.
- Forbud mot å formidle betaling av innsats og gevinst i lotteri og pengespill som ikke har tillatelse i Norge.

I tillegg til krav som oppstilles i lov og forskrift, har Norsk Tipping og Norsk Rikstoto spilleregler som regulerer spillene. Her detaljreguleres de enkelte spill, for eksempel tilbakebetalingsprosenten. Spillereglene fastsettes av Kulturdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Norsk Tipping og Norsk Rikstoto har krav om alt spill skal skje registrert med noen unntak (Flax for Norsk Tipping og banespill for Norsk Rikstoto). Tilsvarende krav stilles ikke til øvrige lotterier.

Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

I tillegg til de tre særskilte lovene skal reglene i lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) etterleves av rapporteringspliktige spilltilbydere. Om hvitvaskingsreglene ikke etterleves, kan Lotteritilsynet gi pålegg, tvangsmulkt og ilegge sanksjoner (offentlig kunngjøring, overtredelsesgebyr, administrativt rettighetstap, ledelseskantene eller formell advarsel). Det kan være ulik grad av etterlevelseskultur og kunnskap om hvitvaskingsregelverket hos de ulike spilltilbydere.

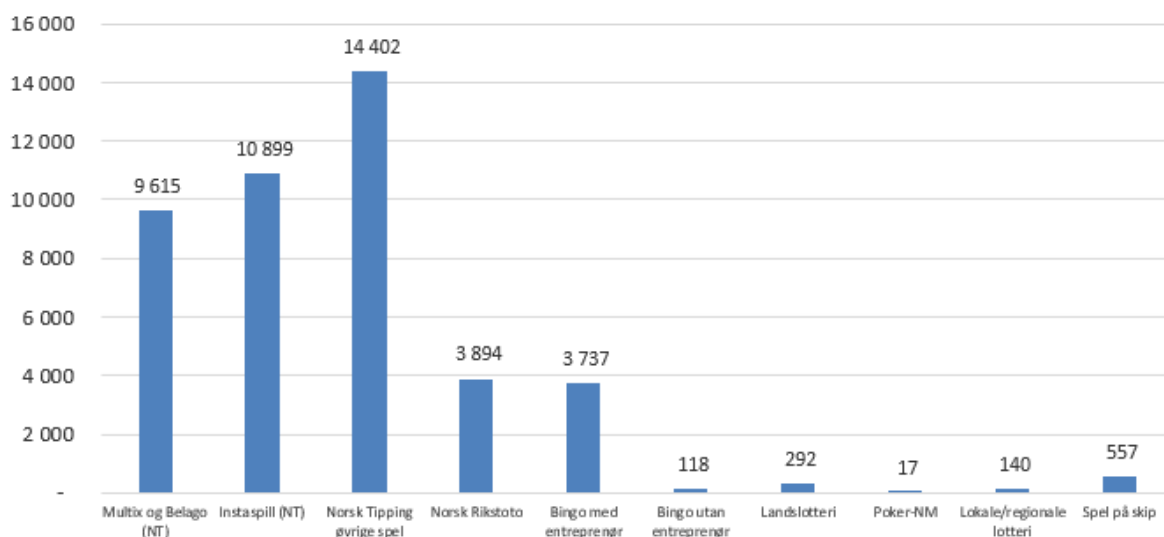
⁷ Spillmarkedet, som omfatter pengespill og lotteri som krever tillatelse.

3.3.2 Omsetning

Ca. 2,2 millioner nordmenn spiller pengespill.

I 2017 spilte nordmenn for NOK 43,7 milliarder i det regulerte spillmarkedet. Fratrullet gevinstutbetalinger ga dette en netto omsetning på NOK 10,3 milliarder.

Pengespillstatistikken viser at markedet er relativt stabilt.

Figur 3: Brutto omsetning i det norske pengespillmarkedet 2017.

3.3.3 Distribusjon, betalingsmåte, gevinstutbetaling og spill som fremmer anonymitet

Tilbydere av spilltjenester som velger å benytte eksterne parter som kommisjonærer, lokalinnhavere, entreprenører etc., må sikre at de eksterne parter iverksetter og etterlever nødvendige tiltak for å kjenne sine kunder og identifisere mistenkelige transaksjoner. Tilbydere av spilltjenester må ta hensyn til, og ha rutiner for å håndtere risikoen for at eksterne parter kan utnytte samarbeidet med det formål å hvitvaske penger.

Personer som har ervervet kontanter gjennom ulovlige handlinger, kan bruke tilbydere av spilltjenester til å tilsløre midlenes opprinnelse. Dette kan for eksempel gjøres ved å betale for spill med kontanter og deretter få gevinst utbetalt på konto. Andelen spill innen en spillkategori som betales med kontanter, vil således påvirke sårbarheten for å bli brukt til å hvitvaske penger. Innsats kan plasseres hos flere ulike kommisjonærer for å unngå oppmerksomhet, og det kan spilles ved bruk av andres spillekort.

Spillekvitteringer kan brukes til å dokumentere midlers opphav. Spilltjenester som tilbyr spillekvitteringer som ikke angir spillerens navn (uregistrert spill) utgjør en risiko for å bli utnyttet til å hvitvaske penger.

Kriminelle som ønsker å hvitvaske utbytte, kan bygge opp en organisasjon til dette formålet og søke om å bli tilbydere av spilltjenester. Dette er bakgrunnen for at ledelsen hos spilltilbyderne skal egnethetsvurderes.

3.3.4 Nettbaserte spill

Med nettbaserte spill, også omtalt som online gambling, menes alle pengespill som formidles gjennom elektroniske kanaler (internett og mobil). De aktuelle risikoene, trusler og sårbarheter er først og fremst knyttet til arten av online transaksjoner generelt i stedet for til bestemte former for nettbaserte spill.

Nettbaserte spill spilles direkte i nettleseren hos spilltilbyderen og det lastes ikke ned noen programvare. Nettbaserte spill har ulike leverandører, både etablert i Norge og utlandet.

Særegent for nettbaserte spill er mangelen på direkte kontakt med spilleren. Det er likevel mulig å opprette ulike registrerings- og verifiseringsordninger for å identifisere spillere på nett. Transaksjonene som finner sted ved nettbaserte spill er sporbare, i større grad enn hva som gjelder for fysisk spill. Særtrekk for nettbaserte spill er at de er lett tilgjengelig for spillerne og tillater stort volum kontanttransaksjoner. For å kunne spille på nettbaserte spill må spilleren ha opprettet en spillekonto. Dette medfører at det kan overføres beløp til spillekontoen, med mulighet til å utveksle penger og umiddelbart overføre elektroniske midler som et ledd i gjennomføring av mistenkelige transaksjoner. Kriminelle kan bruke sin spillekonto på nett til å deponere ulovlige ervervede midler, for senere å få midlene utbetalt som gevinst eller å utbetale gjenstående balanse på spillekonto. Videre kan ulovlige ervervede midler overføres fra en spillekonto til en annen, for å tilsløre midlenes opprinnelse. Når midlene så utbetales fremstår disse som tilsynelatende legitime gevinster.

3.3.5 Gevinstandel

Muligheten for å vinne tilbake penger etter innsats innvirker på hvor interessant det er for kriminelle å benytte spill til hvitvaskingsformål. Høy tilbakebetalingsprosent er mer attraktivt enn lav tilbakebetalingsprosent for hvitvaskingsformål.

3.3.6 Manipulasjon av spill

Manipulasjon av spill utgjør både en risiko for urettmessig gevinst og for hvitvasking.

Sportsspill er særlig utsatt ved at resultat manipuleres. Etterforskning av større kampfiksingssaker i Europa har vist at det ofte er kriminelle nettverk som står bak resultatmanipulering. Koblingen mellom idrett og spillvirksomhet har gjort idretten interessant for kriminelle. Det er påvist flere saker av større omfang, med store beløp og mange involverte, knyttet til manipulering av sportsspill.

Spilleterminaler kan i teorien manipuleres. Slik manipulasjon kan gjøre spill på spilleterminaler attraktivt for kriminelle aktører som ønsker å benytte utbytte fra straffbare handlinger til spill med mulighet for høy gevinst.

3.4 Risikoreduserende tiltak

3.4.1 Tilsyn og kontroll

Håndhevelse av regelverket overfor private aktører skjer først og fremst gjennom kontroll og tilsyn. Avdekkes det regelbrudd, møtes det med forhåndsvarsel, deretter vedtak med pålegg om retting eller stenging.

Håndhevelse av regelverket hos Norsk Tipping og Norsk Rikstoto blir fulgt opp av Lotteritilsynet, blant annet gjennom revisjoner og kontaktmøter.

3.4.2 Spillselskapenes egen risikovurdering og internkontroll

Spillselskaper kan være attraktive mål for ulike typer økonomisk kriminalitet. Dette krever at selskapene bygger opp gode systemer for både å forebygge, avdekke og reagere mot denne typen aktivitet. Som rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven er spillselskapene blant annet pålagt å utarbeide risikovurderinger av egen virksomhet, som skal danne grunnlaget for etablering av rutiner i virksomheten. Omfanget av utførte tiltak skal være tilpasset den konkrete risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

Risikovurderingene skal dokumenteres, oppdateres jevnlig og stilles til rådighet for tilsynsmyndighetene. Dokumentasjonen skal være tilstrekkelig til å vise grunnlaget for vurderingene.

Rapporteringspliktige spilltilbydere kan legge til grunn kundetiltak utført av noen utvalgte andre rapporteringspliktige, for eksempel legitimasjonskontrollen ved at kunder har opprettet BankID hos en bank. Det presiseres likevel at kundetiltak er mer omfattende enn kun legitimasjonskontroll, og at alle spilltilbydere skal dokumentere grunnlaget for egne risikobaserte rutiner.

Spilltilbydere skal gjennomføre kundetiltak i følgende situasjoner:

- Ved etablering av kundeforhold.
- Ved transaksjoner over NOK 16 000 (enten innskudd eller gevinst) dersom kunden ikke har et kundeforhold.⁸
- Ved mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering.

3.5 Spilltilbyderen uten tillatelse i Norge

Lotteritilsynet fører ikke hvitvaskingstilsyn med aktører som opptrer i det norske markedet uten tillatelse. Denne rapporten har således ikke foretatt en risikovurdering av spillproduktene disse aktørene tilbyr. Der er myndighetene i det landet der spillselskapet har lisens som har ansvar for å følge opp spillselskapets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

Det er estimert at det uregulerte pengespillmarkedet årlig utgjør ca. NOK 2,0 milliarder netto, noe som tilsvarer ca. 16 prosent av det norske pengespillmarkedet, men tallet kan være betydelig høyere. Fra en norsk synsvinkel er det viktig at bankene har gode rutiner for å sikre at innskudd og gevinster ikke har tilknytning til hvitvasking. Dette har Finanstilsynet ansvar for å følge opp. Det vises også til betalingsformidlingsforbudet⁹, som innebærer at bankene må avvise transaksjonen dersom det er tale om en spilltransaksjon til eller fra et spillselskap uten tillatelse i Norge.

⁸ Beløpsgrensen beregnes samlet for transaksjoner som gjennomføres i flere operasjoner, men ser ut til å ha en sammenheng.

⁹ Forbudet er hjemlet i lotteri- og pengespilllovgivningen og i forskrift 19. februar 2010 nr. 184 om forbud mot betalingsformidling for pengespill som ikke har norsk tillatelse.

3.6 Risikovurdering av spillkategorier

3.6.1 Sportsspill

Sportsspill, inkludert hestespill, er landbaserte og nettbaserte spilltjenester som tilbys hos autoriserte distributører.

Sportsspill	
Norske spill i kategorien sportsspill	Sportsspill omfatter følgende kategorier: <ul style="list-style-type: none">• Tipping• Oddsspill (Liveodds og Langodds)<ul style="list-style-type: none">○ Odds er enten forutbestemt eller løpende.○ Gevinst beregnes på bakgrunn av multiplikasjon av innsats og fastsatt odds.• Hestespill<ul style="list-style-type: none">○ Hestespill består i å satse penger på vinnende hest(er) i ett eller flere totalisatorløp eller basert på en eller flere kombinasjoner.○ Odds beregnes ved at premiepotten divideres med summen av innsatsene på vinneren. Det tall som fremkommer betegnes odds
Teoretiske trusler	Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til sportsspill: <ul style="list-style-type: none">• Spill med lav odds gir oftere gevinst, noe som kan gjøre slike spill interessant for kriminelle som ønsker å hvitvaske penger.• Manipulering av spill, og da i særlig grad oddsspill, har forekommet i Norge og for idrettsarrangementer som har vært tilgjengelig for spill i Norge. Utbytte av straffbare handlinger kan benyttes som innskudd.• Bruk av lånte eller falske identiteter, og falske eller stjålne debetkort, kan benyttes ved registrering av spillekonto som kan benyttes til gjennomføring av mistenkelige transaksjoner.• Hestespill på bane kan skje uten at spilleren registreres.• Kvittering eller dokumentasjon fra utbetaling av gevinst ved spill på bane kan være et «verdidokument» blant kriminelle aktører, da dette kan bekrefte midlenes opprinnelse.
Sårbarheter	<u>Regulering</u> <ul style="list-style-type: none">• Sportsspill tilbys av to aktører underlagt streng regulering.• Omfattende spilleregler og avtalevilkår.• Sportsspill krever registrering (unntak av spill på bane).• Sportsspill på travbane kan skje uregistrert, men kun mot løp på samme bane samme dag (1,9 % av omsetning pr. 2018). Spilleren skal registreres ved utbetaling av gevinst ved uregistrerte spill på bane, dersom gevinsten er høyere enn NOK 15 000. <u>Omsetning 2017</u> <ul style="list-style-type: none">• Oddsspill og Tipping: MNOK 3 282.• Hestespill: MNOK 3 894.

	<p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipping: 55 prosent. • Oddsen: 80-90 prosent. • Flerløp (hestespill): 60-75 prosent. • Enkeltløp (hestespill): 75-80 prosent. <p><u>Online</u> Sportsspill tilbys som nettbasert spill.</p> <p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formidling omfatter salg og betaling av spill gjennom kommisjonærer, elektroniske kanaler (internett og mobil) og totalisatorbaner. • Ved betaling av spill hos kommisjonær og elektroniske kanaler (internett og mobil) kan det benyttes innestående på spillekonto, bankkort (debetkort) og kontanter. • Spill hos kommisjonær kan skje kontant, innen rammen for spillegrensen for det aktuelle spillproduktet. • Andelsspill hvor ikke andelshavere registreres. • Aksept av store innsatser på lav odds. <p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sportsspill har en iboende risiko for manipulasjon. Det har vært avdekket tilfeller av manipulasjon av sportsspill i Norge. Det er ikke kjent tilfeller av manipulasjon innen hestespill i Norge. • Dersom en kjenner resultatet i en kamp er man garantert en gevinst, og kan da bruke midler på å inkludere flere ressurser i resultatmanipulasjon.
<p>Risikoreducerende tiltak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alle spill skjer registrert, med unntak av hestespill på bane. • Totalgrense på spill for Oddsen/Tipping: NOK 20.000. • Totalgrense på hestespill skal innføres innen 1. januar 2020. • Det er fastsatt beløpsgrenser for bruk av kontanter. • Gevinster over fastsatte beløp skal utbetales til konto i bank. • Spilltilbydere fører kontroll og overvåking med spill som formidles gjennom distribusjonsapparatet.
<p>Konsekvens</p>	<p>Skaden sportsspill kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, ansees som lav, på bakgrunn av etablerte spillegrenser og gevinstmulighet.</p>
<p>Risikovurdering</p>	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreducerende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i sportsspill:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sportsspill i Norge tilbys kun av to spilltilbydere, underlagt strengt tilsyn. - Sportsspill skjer registrert, med unntak av hestespill på bane. - Spillere kan fastsette egen tapsgrense. - Maks tapsgrense hos spilltilbydere. <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i sportsspill:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Resultatmanipulasjon kan medføre en risiko for hvitvasking av penger gjennom sportsspill.

	<ul style="list-style-type: none">- Mulighet for høy gevinstandel ved oddspill.- Det tilbys uregistrert hestespill på bane. <p>Det er MODERAT risiko for at sportspill kan benyttes til hvitvasking.</p> <p>Det er LAV risiko for at sportspill kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: MODERAT.</p>
--	--

3.6.2 Spillterminaler

Spillterminaler har spill som baseres på en tilfeldig tallgenerator og er delt inn i flere underkategorier, som avhenger av maksimal innsats, maksimal gevinst eller hvilket lokale spillmaskinen kan plasseres i.

Spillterminaler	
Norske spill i kategorien spillterminaler	Følgende spillterminaler tilbys i det norske markedet: <ul style="list-style-type: none">• Multix• Belago• Spillterminaler på skip• Nettbaserte spillterminaler (Instaspill)• Databingoterminaler
Teoretiske trusler	Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til spillterminaler: <ul style="list-style-type: none">• Spillterminaler kan ha tekniske svakheter som kan utnyttes av innehaver av lokale eller kunden.• Spill kan gjennomføres hos distributører (kommisjonærer og bingoaller) med lånte/stjålne spillekort.• Kontanter kan benyttes til databingo og på spillterminaler ombord på skip.• Det kan spilles anonymt på databingo og på spillterminaler ombord på skip.• Gevinstkvittering ved anonymt spill benyttes til å legitimere straffbart utbytte.• Spillekonto kan benyttes som «lommebok», med formål å overføre penger til/fra utenlandske konti evt. oppbevare illegale midler.
Sårbarheter	<u>Regulering</u> <ul style="list-style-type: none">• Norsk Tipping har enerett til landbaserte spillterminaler (Multix og Belago) og nettbaserte spillterminaler. Disse er alle underlagt streng regulering i spilleregler gitt av Kulturdepartementet (blant annet registrert spill, dags- og månedsgrenser for tap).• Databingoterminaler er regulert i forskrift 30. november 2004 nr. 1528 om bingo. Forskriften setter ikke opp krav til registrert spill eller noen grenser for tap.• Spill på norske skip som går i rute mellom norske og utenlandske havner er regulert etter forskrift 1. januar 2009 nr. 1531 om lotterivirksomhet om bord på skip i rute mellom norsk og utenlandsk havn. Forskriften setter ikke opp krav til registrert spill eller noen grenser for tap. <u>Omsetning 2017</u> <ul style="list-style-type: none">• Multix-terminaler: MNOK 6 204• Belago-terminaler: MNOK 3 411.• Terminalspill på skip: MNOK 446.• Databingoterminaler: MNOK 2 628.• Nettbaserte spillterminaler (instaspill): MNOK 10 899

	<p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Multix: 90 prosent. • Belago: 85 prosent. • Terminaler på skip: 80 prosent. • Databingoterminaler: 84 prosent. • Nettbaserte spillterminaler (instaspill): <ul style="list-style-type: none"> ○ eBingo: min. 90 prosent. ○ eSkrapespill: 45 – 65 prosent. ○ Øyeblikkspill: 93 prosent.
	<p><u>Online</u> Spillterminaler kan tilbys som nettbasert spill.</p>
	<p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Spillterminaler Multix/Belago/nettbaserte spillterminaler: <ul style="list-style-type: none"> ○ Krav om registrert spill. ○ Betaling skjer ved belastning av spillekonto. ○ Norsk Tipping har sentralt datasystem som styrer salg, distribusjon av spill. ○ Gevinster over NOK 10 000 overføres til spillerens bankkonto. • Kontanter kan settes inn på spillekort hos kommisjonær. • Spillterminaler om bord på skip: <ul style="list-style-type: none"> ○ Color Line har ca. 300 spilleautomatene om bord på sine skip ○ Det er kun anledning til å benytte kontanter ved spill på spillmaskiner. ○ Gevinster utbetales kontant. ○ Gevinster over NOK 500 skal utbetales av personalet om bord. ○ For automater på cruiseskip kan innsats være inntil NOK 45 og gevinst pr. transaksjon NOK 25 000. ○ Spilleautomater skal konfigureres slik at en spiller ikke kan tape mer enn NOK 1 800 i løpet av en time, uavhengig av spillerens valg og gevinstoppnåelse • Databingo: <ul style="list-style-type: none"> ○ Databingoterminaler utplasseres kun i bingolokaler med årlig omsetning i hovedspill over MNOK 2. ○ Spill skjer uregistrert. ○ Det er ikke tillatt å delta i flere enn ett databingospill samtidig. ○ Enkeltgevinster på inntil NOK 2 500. ○ Jackpot på inntil NOK 12 000
	<p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Spillterminaler kan, teoretisk sett, manipuleres til å tillate høyere innsats og gevinst og redusere tilbakebetalingsmuligheter og kobles til servere i utlandet. • Spilleterminaler kan, teoretisk sett, være progressive og derved manipulert til å tilby høyere innsats og gevinst pr. spill, enn hva som er tillatt i forskrift eller tillatelser.

<p>Risikoreducerende tiltak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Spillterminaler Multix, Belago og nettbaserte spillterminaler: <ul style="list-style-type: none"> ○ Krav om registrert spill. ○ Betaling skjer ved belastning av spillekonto ○ Beløpsgrensen gjør at det ikke er mulig å tape mer enn egendefinert eller maksimal tapsgrense. ○ Gevinster over NOK 10 000 overføres til spillerens bankkonto. ○ Spesielt for Multix og Belago: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spilleregler avgjør hvor terminalene kan utplasseres ▪ Lokalinnehavere har egen avtale med Norsk Tipping • Spillterminaler om bord på skip: <ul style="list-style-type: none"> ○ Lav tilgjengelighet, spill skal foregå i eget lokale og ikke mens skipet ligger til kai. ○ Utbetaling av større gevinster direkte fra de ansatte. • Databingo <ul style="list-style-type: none"> ○ Forskrift 30. november 2004 nr. 1528 om bingo oppstiller blant annet følgende krav: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sidespill skal foregå i lokaler som også har hovedspill (Bingo). ▪ Krav til regnskap. ▪ Beløpsgrenser. ▪ Begrensning i antall trekninger (tall). ▪ Begrensninger i antall bonger pr. spill.
<p>Konsekvens</p>	<p>Skaden terminalspill kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, ansees som lav, på bakgrunn av etablerte spillegrenser og gevinstmulighet.</p>
<p>Risikovurdering</p>	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreducerende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i kategorien spillterminaler:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Det er begrenset antall spilltilbydere som har anledning til å tilby terminalspill i Norge. - Maksimalgevinster. - Tapsgrenser. - Fysisk overvåking av terminalspill. <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i kategorien spillterminaler:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spillterminaler kan teoretisk sett manipuleres til å omgå regulatoriske krav. - Det kan spilles anonymt og med kontanter. - Høy gevinstandel. <p>Det er MODERAT risiko for at terminalspill kan benyttes til hvitvasking. Det er LAV risiko for at terminalspill kan benyttes til terrorfinansiering. Samlet vurdering: MODERAT.</p>

3.6.3 Bingo

Bingo er et sjansespill hvor spilleren bruker fysisk eller elektronisk spillebrett, som inneholder tall. Databingo er omtalt i kategorien «Spillterminaler».

Bingo	
Norske spill i kategorien bingo	<p>Bingo deles inn i to hovedtyper:</p> <ul style="list-style-type: none">• Bingo med entreprenør der entreprenør står for driften mens lag og foreninger får overskuddet (er innehaver av tillatelse).<ul style="list-style-type: none">○ Profesjonell aktør arrangerer bingoen på vegne av ett eller flere lag.○ Bingo med entreprenør kan tilby bingo som hovedspill og sidespill (databingo og papirsidespill).• Bingo uten entreprenør der lag og foreninger selv står for driften (foreningsbingo). Bingo uten entreprenør omfatter også radio- og TV-bingo.
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til bingo:</p> <ul style="list-style-type: none">• Bingo kan spilles anonymt og med kontanter.• Arrangører kan ha begrensede muligheter til å etterleve hvitvaskingsreglene på grunn av egen kapasitet og omfanget av krav.• Bingo kjennetegnes av lave innsatser og gevinster, selv om gevinstbeløpet i noen spill er høyere.• Tilbyder eller lokaleinnehaver kan være infiltrert eller eiet av kriminelle organisasjoner.
Sårbarheter	<p><u>Regulering</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Før organisasjonen kan få tillatelse til å holde bingo må den være godkjent som lotteriverdig av Lotteritilsynet.• Den enkelte forening eller organisasjon kan få en bingotillatelse pr. år med en samlet omsetning på inntil 700 000 kroner.• Aktører som skal holde bingo på vegne av godkjente lag og organisasjoner (entreprenører), må være autorisert og egnet.• Entreprenører og organisasjoner som selv arrangerer bingo, plikter å sende inn regnskapsrapport etter at bingotillatelsen er ferdigspilt. <p><u>Omsetning 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Bingo med entreprenør (fratrasket omsetning databingo på MNOK 2 628): MNOK 1 109.• Foreningsbingo: MNOK 118 i 2017, fordelt på MNOK 58 for foreningsbingo og MNOK 60 for radio/TV-bingo.• Gjennomsnittlig årlig omsetning for den enkelte forening eller organisasjon med bingotillatelse: NOK 347 000.

	<p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bingo hovedspill: 73 prosent. • Bingo sidespill (papirspill): 64 prosent.¹⁰ • Foreningsbingo: 67 prosent. • Radio/TV: 47 prosent. <p><u>Online</u></p> <p>Bingo tilbys som nettbasert terminalspill. Dette er vurdert under spillkategorien «terminalspill».</p> <p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • I 2017 var det godkjent 56 bingoentreprenører, som til sammen drev 236 bingolokaler. • Det ble gitt tillatelse til foreningsbingo for 241 organisasjoner i 2017. 63 av disse tillatelsene ble gitt til bingo i lokalradio/lokal-TV. • Typiske priser er inntil NOK 40 for kjøp av rekker og bonger. Typiske gevinster er NOK 100 til NOK 2 000. Enkeltgevinster opp til NOK 5000. • Jackpot inntil NOK 100 000, ofte delt i to potter a mindre beløp. • Formidling omfatter salg og betaling ved bruk av kort eller kontant i Bingohall, TV eller radio. • Det er ikke etablert beløpsgrenser for bingospill, slik at dette er opp til den enkelte spilltilbyder å fastsette. • Utbetaling av gevinst skjer mot innlevering av gyldig spillekvittering, enten kontant eller ved overføring til spillerens konto. • Bingo kan spilles uregistret. • Spill i bingohall kan skje kontant. <p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • På generelt grunnlag kan fysiske og automatiske bingospill manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet.
Risikoreducerende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Lotteritilsynet gjennomfører regnskapskontroller, der det føres tilsyn med at alle organisasjonene får sin forskriftsfestede del av overskuddet. • Alle entreprenører må sende inn bingoregneskaper til Lotteritilsynet fire ganger pr. år. • Lotteritilsynet gjennomfører fysiske tilsyn hos bingoentreprenører. • Ledelsen i hos entreprenøren/foreningen skal egnethetsvurderes. • Nye bingoprodukter skal risikovurderes før de blir tilbudt til kundene.
Konsekvens	<p>Skaden bingo som tilbys gjennom bingohaller og foreningsbingo kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, ansees som lav, på bakgrunn av etablerte spillgrenser og gevinstmulighet.</p>
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreducerende tiltak og konsekvens.</p>

¹⁰ Databingoterminal er vurdert i kategorien «spillterminaler».

	<p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i kategorien bingo:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Bingo kan spilles anonymt og med kontanter. <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i kategorien bingo:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Begrenset omsetning, innsats og gevinst. <p>Det er LAV risiko for at bingo kan benyttes til hvitvasking.¹¹</p> <p>Det er LAV risiko for at bingo kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: LAV.</p>
--	--

¹¹ Se for øvrig kategorien «Spillterminaler» hvor databingo omtales, hvor risikoen anses for å være mer fremtredende.

3.6.4 Lotteri

Lotterier dekker et bredt spekter av numeriske spill hvor en vinner er valgt ved tilfeldighet. Vinnere kan velges øyeblikkelig, eller på grunnlag av ukentlige trekk.

Lotteri	
Norske spill i kategorien lotteri	<p>Lotteri omfatter følgende kategorier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukter fra Norsk Tipping (f.eks. Lotto, Viking Lotto, Flax m.fl.) • Lotterier med hjemmel i forskrift 24. februar 1995 nr. 185 om lotterier m.v. § 6 (§ 6 – lotterier) - landslotterier og regionale/lokale lotterier. • Lotterier med hjemmel i forskrift 24. februar 1995 nr. 185 om lotterier m.v. § 7 (§ 7 – lotterier) - f.eks. Pantelotteriet og Postkodelotteriet.
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til lotteriprodukter fra Norsk Tipping:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spill kan gjennomføres med lånte og stjålne spillekort. • Uregistrert spill på Flax. <p>Det er identifisert teoretiske risikoer knyttet til § 6- og § 7 - lotterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotterier kan spilles anonymt. • Lotterier kan spilles kontant. • Tilbydere og distribusjonsapparatet har begrensede forutsetninger for å etterleve myndighetskrav og vilkår.
Sårbarheter	<p><u>Regulering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteri er regulert i lotteriloven med forskrifter. • Alle § 7- lotteriene krever registrering av alle spillere, med unntak av Pantelotteriet. • For alle registrerte spill og kundeforhold gjelder spilleregler og avtalevilkår. <p><u>Omsetning 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukt fra Norsk Tipping: MNOK 11 121. • § 6 – lotterier: MNOK 415.¹² • § 7 – lotterier: inntil MNOK 300 årlig pr. tillatelse. <p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukt fra Norsk Tipping: 50 prosent, 55 prosent for Flax. • § 6 – lotterier: 21 prosent. • § 7 – lotterier: 25 prosent. <p><u>Online</u></p> <p>Lotterier fra Norsk Tipping og alle § 7 - lotteriene med unntak at Pantelotteriet tilbys nettbasert.¹³</p>

¹² Sum inkluderer omsetning for Pantelotteriet og Unicef-lotteriet for 2017.

¹³ Ett av § 7 – lotteriene har terminalspill. Omfanget er pr. februar 2019 lite, og er ikke hensyntatt i denne risikovurderingen.

	<p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukter fra Norsk Tipping: <ul style="list-style-type: none"> ○ Formidling omfatter salg og betaling av spill gjennom kommisjonærer og elektroniske kanaler (internett og mobil) ○ Ved betaling av spill hos kommisjonær og elektroniske kanaler (internett og mobil) kan det benyttes innestående på spillekonto, bankkort (debetkort) og kontanter. ○ Spill hos kommisjonær kan skje kontant, innen rammen for spillegrensen for spillproduktet. ○ Andelsspill hvor ikke andelshavere registreres. ○ Spill som formidles via distribusjonsapparatet overvåkes og kontrolleres av spilltilbyderen • § 6 – lotteri: <ul style="list-style-type: none"> ○ Solgt på ulike måter, m.a. gjennom elektroniske kanaler, abonnement, telemarketing (TM), direkte post (DM) og medlemssalg. ○ Kan betales kontant, ved bruk av bankkort eller betaling direkte fra konto. ○ Det er ikke etablert grenser for antall spill. ○ Grense for toppgevinst er ikke fastsatt, men ofte er dette premier i 100.000 kr- klassen, enten som løsøre- og verdigjenstander, verdikuponger eller penger ○ Spill kan gjennomføres anonymt. • § 7 – lotteri: <ul style="list-style-type: none"> ○ Spilltilbydere med tillatelse etter lotteriforskriften § 7 har etablert ordninger som krever identifisering og registrering av spillere, med unntak av Pantelotteriet ○ Spill skjer i hovedsak digitalt ved bruk av elektroniske kanaler. ○ Pris pr. spill er mindre beløp og det er lagt en begrensning på antall spill pr. registrerte spiller. ○ Toppgevinstgrensen er på NOK 2 millioner. <p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • På generelt grunnlag kan lotterier manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet.
<p>Risikoreduserende tiltak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukt fra Norsk Tipping: <ul style="list-style-type: none"> ○ Alt spill skjer registrert med unntak av Flax. ○ Det er fastsatt beløpsgrenser for bruk av kontanter. ○ Gevinster godskrives spillekonto og gevinster over NOK 10 000 skal utbetales til konto i bank. ○ Spilltilbydere fører kontroll og overvåking med spill som formidles gjennom distribusjonsapparatet. ○ Lotteritilsynet gjennomfører kontroller og tilsyn utfra risiko og vesentlighetsvurdering.

	<ul style="list-style-type: none"> • § 6- og § 7 – lotterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Lotteritilsynet setter strenge krav knyttet til godkjenning av søknad. ○ Lotteritilsynet gjennomfører kontroller og tilsyn utfra risiko og vesentlighetsvurdering. ○ Det kontrolleres løpende om organisasjonene tilfredsstillt kravene til å være godkjent, og om de benytter lotterimidler på riktig måte. ○ Lotterigodkjente organisasjonene må årlig sende regnskapsrapport. ○ Lotteriverdige organisasjoner kan miste godkjenningen på grunn av manglende innsending av regnskapsrapport. ○ Spilltilbydere skal ha rutiner og sikre/kontrollere etterlevelse av hvitvaskingsreglene.
Konsekvens	Skaden lotteri kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, ansees som lav på bakgrunn av etablerte spilleregner og gevinstmulighet.
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreduserende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking for lotteri:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mulighet for omsetning av vinnerlodd. <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking for lotteri:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samme regler for distribusjon og gevinstutbetaling for § 6 –og § 7- lotterier uavhengig av om disse er landsdekkende, regionale og lokale. - Geografiske salgsareal og volum begrenser risikoen for skade og mulig bruk av spilltjenestene for hvitvaskingsformål. - Gevinstandelen er lav. <p>Det er LAV risiko for at lotteri kan benyttes til hvitvasking.</p> <p>Det er LAV risiko for at lotteri kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: LAV.</p>

3.6.5 Fysisk kasino

Med fysisk kasino forstås et sted hvor sjansespill er organisert. I praksis er det Color Line sine seks skip i rute mellom norsk og utenlandsk havn som tilbyr fysisk kasino, begrenset til spillebord og terminalspill. (Terminalspill er omtalt under kategorien «Spillterminaler».)

Fysisk kasino	
Norske spill i kategorien fysisk kasino	Spillebord som tilbyr følgende spill: <ul style="list-style-type: none">• Black Jack.• Rulett.
Teoretiske trusler	Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til fysisk kasino: <ul style="list-style-type: none">• Kontanter med utbytte fra straffbare handlinger kan benyttes til spill med kontant innsats.• Det kan spilles anonymt.• Kvittering eller dokumentasjon fra utbetaling av gevinst kan være et «verdidokument» blant kriminelle aktører, da dette kan bekrefte midlenes opprinnelse.
Sårbarheter	<u>Regulering</u> <ul style="list-style-type: none">• Spill på norske skip som går i rute mellom norske og utenlandske havner er regulert etter forskrift fra 1. januar 2009 og krever tillatelse.• For alle spill gjelder spilleregler som er opplyst i spillelokalet.• Tillatelse gitt én aktør.
	<u>Omsetning 2017</u> <ul style="list-style-type: none">• Norske og utenlandske passasjerer spilte i 2017 for MNOK 53,5 om bord i skip.
	<u>Gevinstandel</u> <ul style="list-style-type: none">• 90 – 95 prosent.
	<u>Online</u> <p>Nei.</p>
	<u>Distribusjon</u> <ul style="list-style-type: none">• Kun tillatt å kjøpe sjetonger med kontanter.• Spill skjer uregistrert.• Gevinstutbetaling skjer ved veksling av sjetonger til kontanter, uten at det gis kvittering som entydig identifiserer spilleren.• Black Jack:<ul style="list-style-type: none">○ Maksimum innskudd pr. spill kr 400.○ Maksimum gevinst: 2,5 x innskudd.• Rulett:<ul style="list-style-type: none">○ Maksimal gevinst: 30 x innskudd, men maks NOK 1500.

	<p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • På generelt grunnlag kan kasinospill manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet.
Risikoreduserende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Tilgjengeligheten for spill til sjøs er mindre enn for spill på land. • Utbetaling av større gevinster skjer direkte fra de ansatte. • Maksimum innskudd kan ikke overstige NOK 400. • Maksimum gevinst pr. spill kan ikke overstige to og en halv ganger innskuddet.
Konsekvens	<p>Skaden kasino kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, ansees som lav, på bakgrunn av etablerte spillegrenser og gevinstmulighet.</p>
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreduserende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking for fysisk kasino:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spillebord tilbys kun ombord på skip, begrenset til én spilltilbyder. - Strenge begrensinger i størrelsen på innsats og gevinst. <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking for fysisk kasino:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Anonymt spill. - Kontant betaling. - Høy gevinstandel gjør at fysisk kasino kan være attraktivt for hvitvasking av straffbart utbytte. <p>Det er MODERAT risiko for at kasino kan benyttes til hvitvasking. Det er LAV risiko for at kasino kan benyttes til terrorfinansiering. Samlet vurdering: MODERAT.</p>

3.6.6 Poker

Pokerspill regnes i Norges som et spill med helt eller delvis tilfeldig utfall. I Norge er det kun poker i vennelag og NM i turneringspoker som er lovlig pokerspill.

Poker	
Norske spill i kategorien poker	<ul style="list-style-type: none">Årlig norgesmesterskap i turneringspoker (Poker i vennelag er ikke underlagt hvitvaskingsreglene og er derfor ikke vurdert.)
Teoretiske trusler	Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til poker: <ul style="list-style-type: none">Pokerspillere kan være tilknyttet miljøer som også spiller uregulert poker i Norge.Muligheten for bevisst tap, som medfører gevinster til en annen spiller.
Sårbarheter	<p><u>Regulering</u></p> <ul style="list-style-type: none">Kun en lotteriverdig organisasjon har tillatelse.Poker- NM er regulert i lotteriloven og forskrift 21. desember 2000 nr. 1366 om lotteritilsynet og lotteriregisteret m.m.Poker-NM krever registrering av alle spillere.For alle registrerte spill kundeforhold gjelder spilleregler og avtalevilkår.Mesterskapet er åpent for norske statsborgere, og spillere med boligadresse registrert i Norge.Spillerne må ha en norsk bankkonto for å kunne delta. Innskudd og gevinst betales elektronisk. <p><u>Omsetning 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none">MNOK 17. <p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none">85 prosent. <p><u>Online</u></p> <p>Nei.</p> <p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none">Adlers Gate AS er autorisert entreprenør til å arrangere pokerturneringer i Norge mellom 2018 og 2020, på vegne av Gynkrefforeningen.Maksimalt innskudd NM er på NOK 20 000 pr. spiller.Maksimalt innskudd på kvalifiseringsturneringer er på NOK 5 000 pr. spiller.Maksimal gevinst er NOK 2 000 000 (høyeste gevinst i 2018 var NOK 1 170 000).Innsats og gevinst formidles via entreprenørens bankkonto.Spillere kan ikke kjøpe seg inn med kontanter eller kredittkort.Det er ikke mulig å overføre premier til andre kontoer eller personer.

	<p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • På generelt grunnlag kan pokerspill manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet.
Risikoreduserende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Detaljert turneringsregler og vilkår for deltakelse. • Alt spill skjer registrert. • Innbetaling av deltagerinnskudd og utbetaling av gevinster skal skje ved elektronisk overføring mellom arrangørens bankkonto og deltakers bankkonto. • Maksimalt innskudd i en regional kvalifiseringsturnering er NOK 5 000. • Maksimalt innskudd i norgesmesterskapet NOK 20 000.
Konsekvens	<p>Skaden Poker-NM kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, ansees som lav, på bakgrunn av etablerte spillegrenser og gevinstmulighet.</p>
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreduserende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i pokerspill:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Høy gevinstandel. <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i pokerspill:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Det kan ikke spilles anonymt. - Innskudd/ gevinst skjer ved bankoverføring/debetkort. - Det er kun én spilltilbyder med tillatelse til poker. - Kun turneringspoker, ikke cashgames. - Kun ett årlig arrangement. <p>Det er LAV risiko for at poker kan benyttes til hvitvasking.</p> <p>Det er LAV risiko for at poker kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: LAV.</p>

4. Kilder

1. Årsrapport 2017 (Lotteri- og stiftelsestilsynet, 2018)
2. Markedsføringen effekt på spilling av pengespill og pengespillproblemer (Rambøll, 2018)
3. Norske pengespel (Lotteri- og stiftelsestilsynet, 2016)
4. Årsberetning 2017 (Spillemyndigheten, 2018)
5. Nasjonal handlingsplan mot kampfiksing i idretten 2013-2015 (Lotteri- og stiftelsestilsynet)
6. Informasjonsbrev smålotteri og skole (Lotteri- og stiftelsestilsynet)
7. Årsstatistikk – Norske pengespill 2016 (Lotteri- og stiftelsestilsynet)
8. Ot. Prp. Nr. 80 Om lov om endring i pengespill- og lotterilovgivningen (2007 – 2008)
9. Riskbedömning, slutlig Penningtvätt och finansiering av terrorism (Lotteriinspektionen, 2017)
10. Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden (Lotteriinspektionen, 2017)
11. Ot. Prp. Nr. 40 L Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (2017 – 2018)
12. Nasjonal risikovurdering Hvitvasking og terrorfinansiering i Norge (Justis- og beredskapsdepartementet, 2018)
13. Finansiering av terrorism, En nasjonell riskbedömning (Lotteriinspektionen, 2014)
14. Samfunnsøkonomisk analyse av lisensordning for pengespill (MENON-Publikasjon 17/2015)
15. Økokrims trusselvurdering 2018
16. EU rules and risk analysis about money laundering and terrorism financing (2017)
17. Money laundering and terrorist financing risk within the British gambling industry (2017)